

πούσαν τὸ μεροκάματο, ἐνῶ ἀδιάκοπα, μὲ μανία, μὲ ἠδονὴν ἀνεκφραστοῦ, μὲ πάθος ἀκατανίκητο, στραγγίζαν τὸ γαργαλιστικὸ καὶ εὐχάριστο δηλητήριο.

Καὶ τρέχαν ἀκούραστα τὰ παιδιά τῆς ταβέρνας· καὶ βιαστικὰ βιαστικά, γλήγορα γλήγορα φέρναν τὸς δίσκους μὲ τὰ μικρὰ ποτηράκια γιομάτα, καὶ παίρναν ἄλλους δίσκους μὲ τὰ μικρὰ ποτηράκια ἀδειανά· καὶ μετροῦσαν τὰ λεπτά· καὶ δὶναν τὶς διαταγὰς στὸν πύγκο μεγαλόφωνα· καὶ τρέχαν ἀκατάπαυστα· καὶ πηγαινοέρχονταν γλήγορα γλήγορα ἀνάμεσα στὴ βρωμερὴ καὶ ἀσφυκτικὴ τῆς ταβέρνας ἀτμόσφαιρα· καὶ φέρναν ἀδιάκοπα ἀπ' τὸ γαργαλιστικὸ δηλητήριο· καὶ παίρναν ἀδιάκοπα τὸ μεροκάματο τῶν ἐργατῶν ποῦ κείνοι ξοδεύαν ἀράδα, χωρὶς νὰ λογαριάσουν ἂν τὰ παιδιά τους, οἱ σπιτικοὶ τους, καρτεροῦν νηστικά, χωρὶς νὰ λογαριάσουν ἂν τὰ παιδιά τους οἱ σπιτικοὶ τους χωρὶς φωτιά τουρτουρίζουν, χωρὶς νὰ λογαριάσουν πῶς καὶ οἱ ἴδιοι σὲ λίγο θὰ τουρτουρίζουν μαζί μ' αὐτούς.

Βόλος

ΖΑΧΑΡΙΑΣ Σ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ

Ἡ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΟΥ ΡΟΝΤΑΚΗ ΜΙΚΡΗ ΔΗΛΩΣΗ

Ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη μοῦ στάλθηκε, ἀνέκδοτη ἀκόμη, στὸ Διὰ γωνισμὸ γιὰ τὴ γλώσσα τοῦ 1901. Εἶχε τίτλο «Γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς Ρωμιοσύνης». Εἶπα γιὰ ποιὸς λόγους δὲ μοῦ ἐτίθηκε δυνατὸ οὔτε νὰ τὴ βραβεύω οὔτε νὰ τὴ δημοσιεύω (κ. τὸ «Ἄστυ», 19 Ὀκτώβριον, 1901, καὶ Διὰ γωνισμὸ γιὰ τὴ γλώσσα», Ἀθήνα, 1902, σ. 4-5). Βλέπω τώρα πῶς βγήκε ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, καὶ ἀφ' οὗτο εἶναι καλὸ πρῶμα. Καλὸ πρῶμα ἢ κίνησις κ' ἢ ζωὴ. Καλὸ πρῶμα νὰ προσπαθῆ μάλιστα κανένας νὰ καταφέρῃ γραμματικὴ τῆς γλώσσας τῆς ἐθνικῆς. Γιὰ τέτοιο λόγο, ὑποθέτω, γιὰ νὰ δώσῃ κάποιον θάρρος στοὺς ὀπαδοὺς τῆς Ἰδέας, ἔκαμε καὶ ὁ φίλος μου καθηγητὴς κ. Α. Thumb μὴ πολὺ ὀμορφῆ ἐπικρίσιν τῆς Γραμματικῆς τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, ὅπου παίνεσε κίμπσο τὸ βιβλίον. Διάβασα ὅμως τὶς προάλλες καὶ μὴ ἐπικρίσιν

τοῦ κ. καθηγητῆ Σπ. Βάσης (στὶς «Ἀθῆναι», 4-5 Φλεβάρη, 1905). Ὁ κ. Σπ. Βάσης βρῆκε ἄπειρα λάθια στὴ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη. Καὶ ἀφ' οὗτο εἶναι καλὸ πρῶμα. Καλὸ πρῶμα ἢ κίνησις κ' ἢ ζωὴ. Ἀνοίγουνε τὴ φυλλάδουλα οἱ ἀντίπαλοί μας, ψάχνουνε, κοιτάζουνε, κάτι μαθαίνουνε· σὰ βρῆσκουνε καὶ λάθια, καταλαβαίνουνε πῶς ἔχει τοὺς κανόνες τῆς ἡ Δημοτικῆς.

Μὲ μιὰ λέξιν λοιπὸν ἢ σὰ θέλετε καὶ μὲ δυό, νὰ ξαστερώσω τὴ γνώμη μου, ἡ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη μοῦ φαίνεται χρῆσιμο βιβλιαράκι γιὰ τοὺς δασκάλους· γιὰ μᾶς ὅμως δὲν κάνει διόλου, μὰ διόλου.

Χάρηκα καὶ γιὰ κάτι ἄλλο. Δὲν ἔχει λόγια ὁ κ. καθηγητῆς Βάσης γιὰ νὰ καφτηριάσῃ τὸν πανηγυρισμὸ τοῦ Σουλτάνου, ποῦ γίνεται στὴ Γραμματικὴ τοῦ κ. Γ. Κ. Ροντάκη, τοῦ Σουλτάνου «τοῦ συνεργοῦ σὲ κάθε πρόοδο», τοῦ Σουλτάνου «ποῦ μιὰ ἡμέρα του εἶνε γιὰ τὴν Τουρκίαν ἑκατὸ χρόνων ζωὴ» κτλ. Πιστέω νὰ τάβαλε ἀφ' οὗτο ὁ κ. Γ. Κ. Ροντάκης γιὰ νὰ πάρῃ πῶς ἐφόλα τὴν ἀδεια καὶ νὰ τυπώσῃ τὴ Γραμματικὴν του. Δὲν πειράζει. Ἐμεῖς δὲν παραδεχόμεστε μῆτε γιὰ τέτοιο σκοπὸ τέτοια ρωμαίικα. Ἡσύχασα ποῦ δὲν τὰ παραδέχονται τώρα οὔτε οἱ δασκάλικες φημερίδες. Ἐγὼ νόμιζα, ἔτσι ἀκουσα ἐδῶ τουλάχιστο, πῶς φίλιες μὲ τὸν Τοῦρκο καὶ τεμενάδες στὸ Σουλτάνο, εἶναι σήμερα πατριωτισμὸς στὴν Ἑλλάδα.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Ἀγγέλα: «Κώστα, μοῦ τὸ ὑπόσχεσαι πῶς δὲ θὰ μὲ φήσῃς νὰ γίνω χήρα;»

Κώστας: «Τὶ λὲς ἀγάπη μου, νὰ σάφήσω χήρα; Πεθαίνω καλύτερα».

«Δὲν εἶναι τίποτα σοβαρὸ, κυρία μου. Ἡσυχία μὴ νὰ σε χρειάζεται».

«Μὰ κοιτάζεις καὶ τὴ γλώσσα μου, γιὰτρέ!».

«Κι αὐτὴ, καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ἡσυχάσῃ».

Πατέρα: «Μαθαίνω σήμερα πῶς εἶσιν κακοὶ κορίτσι καὶ κόνταρες νὰ φᾶς ἔϋλο»

Μικρὴ κόρη: «Εἶναι πολὺ κακιὰ ἡ μαμά. Ἄν τῆσιν πῶς εἶταν πρὶν δασκάλισσα, θὰ σοῦλεγα, μπαμπά, νὰ μὴ τὴν πάρῃς».

τοὺς ἀντίσταναν οἱ Τρῶες μὲ τ' ἄρματα τὰ δέκα ἐκεῖνα χρόνια, ἰσόπαλοι ὄντας μ' ὅσους ἐμενεν πάντα πίσω. Ἄν ὅμως εἶχαν ἐρθεῖ μὲ θρόνονα περισσά, καὶ ἀντάμα ὅλοι ξακολουθοῦσαν τὸν πόλεμον συγκαταστήτῃ δίχως νὰ κουρσέβουν καὶ σπαίρνουν, τότε ἔφολα, ἀφοῦ νικούσαν στὴ μάχη, θὰν τοὺς ἐπαίρναν τὸ κᾶστρο μὲ πολιορκίαν κερτερώντας τριγύρω (6). Μὰ ἀπὸ φτώχεια καὶ τὰ προτυπρινά τους εἶταν ἀχαμνά καὶ ἀφ' οὗτο τὰ ἴδια ποῦ εἶπαμε, ἂν καὶ πῶς ξακουστά ἀπ' ὅλα τὰ πρὶν, φαίνονται, κρινόντας ἀπὸ τὰ ἔργα, πῶς στᾶθησαν κατώτερα τῆς φήμης τους καὶ τοῦ λόγου ποῦ, ἀφορμὴ οἱ ποιητάδες, βασιλεύει τώρα.

(6) Τὰ λόγια τοῦ κείμενου οἱ γε καὶ οὐχ ἀθροῖοι, ἀλλὰ μέρει τῶν δεῖ παρόντι ἀντιέχον—δ' ἀν—ἐν ἐλάσσονί τε χρόνῳ καὶ ἀπονώτερον τὴν Τροίαν εἶλον εἶναι νομίζω ἕνα.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΑΣ

(Πολιτικὸ διήγημα).

(Ἀφιερώνεται στὸ συγγραφεὶα τοῦ «Τὰς ἰδιοῦ» τὸ μεγάλο καὶ ἀληθινὸ Πατριώτη).

«Ὅταν γνώρισα τὶς προάλλες ποῦ ἔμουν στὸ Φανάρι ἐκεῖ δὲ στὸ ἤτυχο λιμάνι τῶν καϊκιῶν, τὸν παλιὸν καὶ τὸν καίχτη τὸν κύριον Γεώργη ποῦ μὲ ἔξερε ἀπ' τὰ παιδιατικὰ μου χρόνια, ἡ καρδιά μου πέταξε ἀπ' τὴ χαρὰ τῆς. Ἄφρασα τότες ὅλους τοὺς ἄλλους Τουρκαλάδες νὰ μαλώνουν ἄγρια μεταξύ τους ποῖς νὰ μὲ πρωτοπάρῃ στὸ καϊκι του, καὶ πῆδηξα μέσα στὸ καϊκι τοῦ κύριου Γεώργη.

— Μὲ γνώριτες, καλὴ κυρά μου;

— Ἄκουε ἐκεῖ! Καὶ ξεχνᾷ κανένας ποτὲ τέτοιους καλοὺς ἀνθρώπους σὰν ἐσένα;

— Πόσα χρόνια πᾶν ἀπὸ τότες! Θυμᾶσαι ποῦ σὲ σήκωνα, παιδί πρῶμα, μέσα στὰ χέρια μου γιὰ νὰ σὲ βάλω στὸ καϊκι; Ἐ! καὶ ἐμεῖς βλέπετε γεράσαμε πιά...

— Ὅχι δὲ! καλὰ βαστάς ἀκόμα. Ἀμὲν ὁ γυιὸς σου ὁ Θεοδωρῆς τί γένεται; Κι' ἐκεῖνος θάνατι τώρα παλληκάρη!

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΒΛΑΜΗ

12

Γιὰ τὰ γλυκὰ ματάκια σου
καὶ τὴ δική σου ἀγάπη,
βάζω τὸν κάθε κάπεια,
κερά μου, στὸ πουλάτι

13

«Ὅτα σκοινᾶς ἀφ' τὴ δουλειὰ
θὰ παίρνω τὸ κατόπι σου,
τί μ' ἔχει πιάσει ἀποθυμῖα
νὰ ἰδῶ τὸ κατατόπι σου.
Κ' ἔτσι θὲ νῶρθη ἕνας καιρὸς
μαζὶ ποῦ θὰ πηγαίνουμε,
καὶ τῆς ἀγάπης τὸ πανί
γλυκὰ γλυκὰ νὰ φαίνουμε.
Γιατὶ ἡ ἀγάπη ἔχει πανί,
ποῦ μόν' τὴ νύχτα φαίνεται,
καὶ μὴ θαρροῦς ποῦ σὲ γελᾷ,
γιατὶ... μοῦ κατοφαίνεται».

14

ΤΟ ΒΛΑΜΑΚΙ

Μὲ γυρῖζο καπέλλο,
φαρδὸν παντελόνι,
πουκάμισο σκοῦρο,
γραβάτα κορδόνι,
καὶ μαῦρο σακκάκι,
ποῦ δὲ μοῦ νομπώνει,
γυρῖζω στοὺς δρόμους,
ἀγάπη ζητώντας,
μοδίστρες καὶ δοῦλες
τρελλὰ κυνηγώντας,
λερούμενος Ντίνος,
Μισοτύλης ἢ Νώντας.

ΚΑΙ' ἌΝ

«Λοιπὸν θὰ σε ἔχομε αὔριον βράδυ; Ὁργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ δὲ θὰ μᾶς λείπη. Ἡ κόρη μου Ἀλίκη θὰ τραγουδήσῃ, καὶ ὕστερα ἡ Καίτη θὰ μᾶς ἀπαγγεῖλῃ τὸ καινούριον τῆς ποίημα. Θὰ δειπνήσουμε στὶς ἐννιά».

«Εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν καλωσύνη σας. Θὰ προσπαθῆσω στὶς ἐννιά νάμαι σπῆτι σας».

— Παλληκάρη καὶ παλληκάρη μὰ φορὰ ὁ Θεοδωρῆς μου! εἶπε ὁ κύριος Γεώργης στρίβοντας περήφανα τὸ κάτασπρο μουστάκι του.

Ὁ γυιὸς τοῦ Θεοδωρῆς! Πῶς τὸν θυμοῦμαι ἀκόμα τὸ μικρὸν τσαχπινάκο φίλο μου, ποῦ γράμματα δὲν ἤθελε ποτέ του νὰ μάθῃ, μόνον γύριζε ὅλη μέρα στὴ θάλασσα καὶ ξεροίλωνε μύδια ἀπ' τοὺς πύτους τῶν βαρκωτῶν. Ἡ ἔξυπνάδα ὅμως λαμποκοποῦσε μέσα στὰ κατάμαυρα, σὰν κάρβουνα, μάτια του.

— Ξέρεις, καυμῖνε, πόσο ἤθελα νὰ τὸν ξαναῖδῶ; τί τέχνη τὸν ἔμαθες; καλὸ παιδί εἶναι;

Τὰ μάτια τοῦ κύριου Γεώργη γέμισαν δάκρυα.

— Καλὸ καὶ καλὸ λέει! Καὶ παλληκάρη ἀληθινὸ, μὴ φορὰ. Ἄμ' δὲν τὰ ξέρεις δὲ! προχθὲς γέννηκε χρόνος ποῦ τὸν πάντρεψα. Καὶ νᾶξερεις καὶ πῶς! Νὰ στὰ λέω, κυρία μου, καὶ νὰ τρέχουνε τὰ μάτια σου, ἐσένα ποῦ εἶσαι τέτοια πονόψυχη.

— Λέγε λοιπὸν, κύριε Γεώργη μου, λέγε!

— Ἐτσι ποῦ λές, κυρία μου, ὁ Θεοδωρῆς μου γέννηκε τὸ λοιπὸν ἀραμπατζῆς. Πατέρα, μοῦ εἶπε, τάλογα ἀξίζουμε περὶ πολὺ ἀπ' τὰ κουπέ· ἐσὺ ἔχεις τὸ καϊκι σου νὰ βγάλῃς χαρτζιλίκι, ἐγὼ θὰ γένω ἀραμπατζῆς καὶ θὰ βαστώ τὴ φανερία. Κι' ἔξυπνος καθὼς εἶπνε—τὸν ξέρεις δὲ—ἔμαθε γλίγωρες τὴν τέχνη κοντὰ στὸ μᾶστορη καὶ πότες ἔσ' ἔσ' ἔσ' ἀραμπατζῆς, ποῖτες ἐβγαίνε στ' ἀγῶγι. Τώρα τὸν ἔβλεπε ὁ Θεὸς καὶ ἔχει δικό του ἀμάξι. Καλὸ παιδί,